

Leerlingenboekje

De lesbrieven over Michaël Slory zijn ondersteund door het Instituut voor de Opleiding van Leraren en financieel mogelijk gemaakt door de Nederlandse ambassade en Literatuurgeschiedenis.org.

De erven van Michaël Slory hebben goedkeuring gegeven om de zes gedichten in deze lessen te gebruiken. De gedichten mogen uitsluitend worden gebruikt t.b.v. onderwijsdoeleinden.

De samenstellers:

Usha Balesar

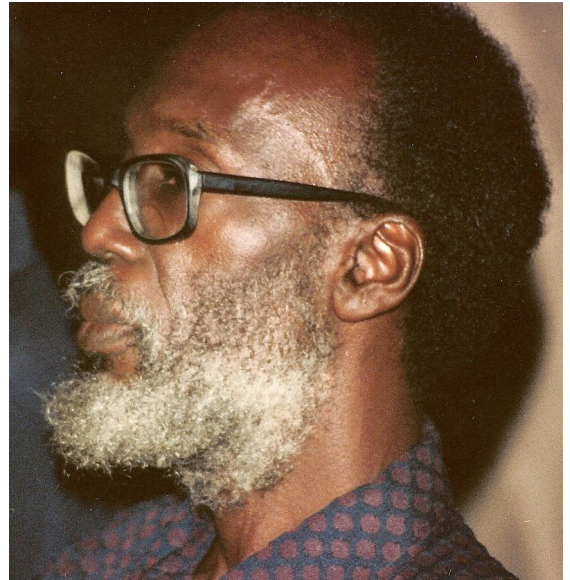
Nicole Berghout

Helen Chang

Vandana Kewaldar

Leatitia Seymonson

Welmoed Ventura

Inhoudsopgave

	Blz.
Lesbrief 1: Biografie Michaël Slory	2
Lesbrief 2: Liefde	5
Lesbrief 3: Identiteit	7
Biografie Michaël Slory	9
Bronnen	10
Taal, slavernij en emancipatie	11

Lesbrief 1: Biografie Michaël Slory

Introductie

1. Maak een woordspin van poëzie.
2. Noem 3 verschillen tussen poëzie en proza.
3. Welke Surinaamse dichter(s) ken je?
4. Welk gedicht (lied) ken je?
5. Wat weet je van Michaël Slory?

Biografie Michaël Slory

Michaël Arnoldus Slory werd geboren op 4 augustus 1935 in het district Coronie. Michaël is het zevende kind uit een gezin met negen kinderen: drie jongens en zes meisjes. Als kind van de eenvoudige landbouwers Richenel Slory en Mathilda Slory-Hooplot kreeg hij een vrij strakke, katholieke opvoeding. Hij moest na school zijn moeder helpen in de huishouding en zijn vader met het houden van bijen, het verwerken van honing, het verzorgen van de koeien en de varkens, het planten van bananenbomen en het maken van kokosolie. Ook hielp hij zijn vader geregeld op de rijstvelden. Hier volgen enkele regels uit het gedicht *Koroni Kawina** dat Slory in zijn middelbareschooltijd schreef:

*Kokronto merki b' e sweri leki Bosrokoman.
Mi ben dape, bato, gongote!
Leki wan gado oni nanga merki b' e rigeri.
Mi ben dape, bato, gongote!
Printa b' e feiri a loktu tron prasara.
Mi ben dape, bato, gongote!
Pantabusi b' e prati den kwikwi na ini fisi-olo.
Mi ben dape, bato, gongote!
Aleisi nanga watrakanu na ini den gotro.
Mi ben dape, bato, gongote!
Kokosmelk zwol aan als een Bosrokoman.***

*Ik was er ook bij, waarachtig wel!
Er was honing en melk in overvloed. Ik was er ook bij, waarachtig wel!
Kokosnerven vijlden de lucht tot bouwhout.
Ik was er ook bij, waarachtig wel!
Pantabos deelde haar vis uit in de diverse visgaten.
Ik was er ook bij, waarachtig wel!
Rijstplanten en waterkanonnen in de sloten.
Ik was er ook bij, waarachtig wel!*

*Uit: *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen* (1991), p. 154, samengesteld door Michiel van Kempen

** Vertaling van Michaël Slory

Er was weinig vertier in het district, maar gelukkig werden er Anansitori's verteld. Michaël had veel aan deze vertellingen: de speelsheid en wijsheid maakten grote indruk op hem. Op school werd er weinig tot niets gedaan met de spinvertellingen. Dit komt tot uiting in de eerste strofe van het gedicht *Pikinboi kragi* (uit: *Wortoe d'e tan abra; bloemlezing uit de Surinaamse poëzie vanaf 1957*, samengesteld door Shrinivási):

*Na a skoro foe den
mi e leri so foeroe, mi gado. So foeroe fa den wetiman hé.
Fa a kondre pe den e libi weti, soso makti.
Nowan lési srefi wan Anansitori
no kon na méstri mofo.*

Hij schreef de meeste gedichten eerst in het Nederlands en vertaalde ze. Hij vroeg vaak aan zijn zussen Tilde en Cornelly wat bepaalde oude Srananwoorden betekenden die zijn opa gebruikte. Van woorden als *legra gron* (op de vloer) kreeg hij geen genoeg en hij wilde die steeds gebruiken in zijn gedichten. Van 1941 - 1947 zat hij op de Mariaschool in Totness, Coronie. In november 1947 verhuisde hij naar Paramaribo. Op de St.- Paulusschool, waar ook Albert Helman, Martinus Lutchman en Rudi Bedacht als leerling stonden ingeschreven, behaalde hij zijn mulodiploma. Van 1952 - 1955 bezocht hij de AMS waar toen ook Runaldo Venetiaan en Robin Ravales leerlingen waren. Op school behoorde Slory tot de beste leerlingen. Na de AMS vertrok hij in 1957 naar Nederland om Spaans te studeren op de Universiteit van Amsterdam. In die jaren sloot hij zich aan bij de Surinaams-nationalistische beweging Wie Eegie Sanie, en schreef politiek geëngageerde gedichten. Zijn debuutbundel *Sarka (Bittere strijd)* verscheen in 1961 onder zijn (Afrikaanse) schuilnaam Asjantenoë Sangodare. Daarna heeft hij deze schuilnaam niet meer gebruikt.

In 1970 keerde hij als nationalist vol idealisme terug naar Suriname om het Sranan te bevorderen. Hij merkte al gauw dat er weinig tot geen ondersteuning voor het gebruik van het Sranan was, maar hij bleef volhouden. Hij heeft geëxperimenteerd met sonnetten en kwatrijnen, bijvoorbeeld in *Firi Joesrefie (Voel jezelf, 1971)* en in *Pikin aksi e fala bigi bon (Een kleine bijl doet een grote boom vallen, 1980)*. Slory schreef in 'diep' Sranan zonder leenwoorden en met veel *odo's* (spreekwoorden). Zijn bundels waren behalve in het Sranan ook in het Nederlands, Engels of Spaans.

Michaël Slory putte uit alles inspiratie. Alles wat hij zag, voelde, rook, las of bedacht, zette hij om in poëtische taal. Slory was een persoon die zich goed bewust was van alles wat er om hem heen gebeurde, nationaal en internationaal. Zo schreef hij gedichten over Congo, Vietnam, Afrika en Cuba. Deze gedichten zijn te vinden in de bloemlezing van Michiel van Kempen: *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen*. Uit deze bloemlezing de eerste strofe van *A dede foe presidente Allende* (vertaling door Michel Berchem):

Origineel	Vertaling
<i>Fo leisi den tagi Allende taki a musu saka. Fo leisi a piki den taki awinsi nanga brudu... Someki a feni wan ogri dede.</i>	<i>Viermaal hebben ze tegen Allende gezegd dat hij moest aftreden. Viermaal antwoordde hij hun dat hij desnoods met bloed... Daarom stierf hij een gewelddadige dood.</i>

In 1961 kreeg hij de eerste prijs (f 100) van het Prins Bernhardfonds voor zijn gedicht *Koroni Kawina*. In 1973 kreeg hij van de Stichting Culturele Samenwerking (Sticusa) de literaire prijs (f 3000) voor 'werk in een landstaal'. Hij ontving samen met Shrinivási de Gouverneur Currie-prijs in 1974. En in 1975 kreeg hij de eerste prijs van de jubileumprijsvraag van Sticusa. De Literatuurprijs van Suriname van 1986 ging naar Slory.

Slory was een tijdje leerkracht Spaans totdat Spaans als verplicht vak werd afgeschaft. Ondertussen bleef hij gedichten schrijven, ging die voordragen op scholen en liep op straat om zijn bundels zelf te verkopen. Van de doorsnee Surinamer kreeg hij echter geen aandacht en geen waardering. Wie hem niet kende, dacht te maken te hebben met een zwerver. Aan het eind van zijn leven was hij een eenzame en verbitterde man. Het dichten in het Sranan heeft hem misschien wel enkele prijzen, maar financieel niets opgeleverd. En hoewel hij prachtige liefdesgedichten heeft geschreven, heeft hij zelf vrouwenliefde gemist in zijn leven. Michaël Slory stierf op 19 december 2018 en werd op 28 december met staatseer begraven.

Opdrachten

1. Zie de eerste strofe van *Koroni Kawina*, en noteer individueel het thema. Vergelijk daarna elkaars antwoorden en kies daaruit het beste thema.
2. Zet de eerste strofe van *Pikinboi kragi* om in proza.
3. Haal in groepsverband uit de bibliografie een voor jullie aantrekkelijke titel in het Sranan, Nederlands of Spaans, en motiveer de gekozen titel.
4. Schrijf een gedicht over jouw geboortedistrict/-plaats.

Lesbrief 2: Liefde

2.1. Introductie

1. Wat versta je onder liefde?
2. Welke soorten liefdes ken je?
3. Hoe worden deze liefdes geuit?
4. Welke emoticons kies je bij het appen van een uiting van liefde, ongeacht aan wie?
5. Liefde wordt veel bezongen. Noem een lied.

2.2A. Gedicht Michaël Slory

Origineel	Vertaling
<p>ROSALINA <i>Den mormo fu yu ai, den krin, krin moro alenwatra, tiri moro busikriki, pe soso winti e sribi ondro den taki. Rosalina, na yu sten tyari gowtu so? Te mun srefi e bro fu skreki?</i></p> <p><i>Anda mi Ankra mi na yu boto. Tai na lin di yu iti now na watra pe wi gro kon tron wan libi, wan lobi.</i></p>	<p>ROSALINA <i>De edelstenen van je ogen zijn helder, helderder dan regenwater, rustiger dan een kreek in het bos, waar alleen de wind doezelt onder de takken. Rosalina, is je stem zo van goud dat zelfs de maan haar adem inhoudt van schrik?</i></p> <p><i>Houd me in het bereik van je hand. Leg me vast aan je boot. Bind de lijn vast die je dan in het water laat zinken waar we tot één leven worden, tot één liefde.</i></p>

Bron: Michiel van Kempfen, *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen* (1991), p. 71, vertaling door Michel Berchem

Opdrachten bij 2.2A

1. Welke twee vergelijkingen zie je in de eerste strofe?
2. Waait de wind hard? Motiveer je antwoord.
3. Vul in: Menselijke eigenschappen worden in dit gedicht toegeschreven aan ... en

2.2B. Extra gedicht Michaël Slory

Dit gedicht, een liefdesuiting voor zijn geliefd Suriname, is een voorbeeld van vaderlandsliefde.

SURINAME

*Soms
is het een rijstveld.
Mijn paarse adem ertussen.
Diamantlicht!*

*Soms het Pad van Wanica.
Bananenvelden
snellen toe, snellen weg.*

*Om jou hebben we
onze ingewanden verschroeid,
omwille van je warmte!*

*Soms
is het een hart
dat ik omarm en streel
ergens
diep in de bossen
aan de Litaní
aan de Koesewijne.*

*We hebben je beploegd.
We hebben je bemest
met de as van ons sterven.*

Bron: Michiel van Kempen, *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen* (1991), p.167, vertaling door Michel Berchem.

Opdrachten bij 2.2B

1. Welke vijf natuurkenmerken van Suriname zitten in dit gedicht?
2. Welke betekenis geef je aan 'We hebben je bemest met de as van ons sterven'?

Cover: Wortoe de tan abra

Lesbrief 3: Identiteit

3.1. Introductie

1. Vertel in eigen woorden wat legitimeren inhoudt.
2. Op welke manieren kan je je legitimeren?
3. Welke informatie staat op een id-kaart?
4. Welke informatie staat niet op een legitimatiebewijs?
5. Luister (via YouTube) naar de gezongen versie van het gedicht *Wan bari odi* door Denise Jannah:
https://www.youtube.com/watch?v=uzGbP_z0ZTA

3.2. Gedicht Michaël Slory

Origineel	Vertaling
<p>WAN BARI ODI: NA ALA SAN YU E SI DYA</p> <p><i>Ala dyaso! Na so mi e tingatinga. Ala dyaso! Na so mi e tukatuka. Ala dyaso! Na so mi e langilangi. Ala dyaso! Na so mi e pepepepe. Aw, mi dei, furu nanga someni tyalensi! Ala dyaso! Na ini a bigi bruya.</i></p> <p><i>Ma kaba a wan sren* na ini srafuten sa tron wan bigi gudu, wan olo pe soso leti furu te fara.</i></p>	<p>WOORD OP EEN GROET: NIETS BIJZONDERS</p> <p><i>Zo je me ziet! Zo sukkel ik verder. Zo je me ziet! Zo poog ik rond te komen. Zo je me ziet! Zo trekkebeen ik heen. Zo je me ziet! Zo treuzel ik voort. O dag, vol van zoveel uitdagingen! Zo je me ziet! In de grote verwarring.</i></p> <p><i>Maar die schelling van de slaventijd zal een grote rijkdom worden, een plek waar het licht reikt tot in alle uithoeken.</i></p>

* *sren*: geldeenheid in de slaventijd, met een waarde van 8 cent

Bron: Michiel van Kempen, *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen* (1991), p. 94, vertaling door Michel Berchem.

Opdrachten bij 3.2

Discussieer in groepjes over het volgende:

1. Spreekt de gezongen tekst je meer/minder aan en geef ook aan waarom.
2. Vertaal de eerste 4 versregels in het Engels en in chilltaal/straattaal en bespreek met elkaar in welke van de 4 talen (Sranan, Nederlands, Engels, chilltaal) de boodschap je het meest aanspreekt.
3. Welke tegenstelling(en) geeft het woord 'maar' aan?
4. Welke uitdagingen zouden er dagelijks voor de dichter zijn?
5. Welke uitdagingen (op school, thuis of elders) zijn er voor jou?

Extra opdracht

6. Zoek op het internet twee gedichten waarin de identiteit van Slory naar voren komt.

Bibliografie Michaël Slory

- *Sarka* (Bittere strijd). Amsterdam, Pegasus, 1961
- *Wakadron. Poema gi Loemoemba* (Looptrom. Gedichten voor Loemoemba). 1961
- *Brieven aan de guerrilla*. Amsterdam, Pegasus, 1968
- *Brieven aan Ho Tsji Minh*. Amsterdam, Pegasus, 1969
- *Fraga mi wortoe. powema* (Laat mijn woorden klinken). Paramaribo, Atlas, 1970
- *Bonifoto* (Stad van Boni). Paramaribo, Atlas, 1971
- *Firi joesrefie* (Voel jezelf). 1971
- *Nengre-oema* (Negervrouw). 1971
- *Vietnam*. 1972
- *Lobisingi* (Liefdesliederen). Paramaribo, 1972
- *Memre den dé* (Herdenk de dagen). Paramaribo, 1973
- *Mi kondre sani* (De dingen van mijn land). 1975
- *Fri-kontren-sma* (Onafhankelijke mensen). Paramaribo, 1975
- *Wi e pusu a konfri go na fesi* (Wij stoten de bevrijding voorwaarts). 1975
- *A no mena, a no boboi, ma...* (Het is geen vertroetelen, het is geen wiegen, maar...) .1979
- *Kownubri de na en onigodo* (De kolibri is bij zijn honingraat). 1979
- *Wan njun dé broko* (Een nieuwe dag is aangebroken). 1979
- *Pikin aksi e fala bigi bon* (Een kleine bijl doet een grote boom vallen). Paramaribo, 1980
- *Konten konten fu esrede nanga fu tamara* (Toekomst toekomst van gisteren en van morgen). Paramaribo, 1981
- *Den prékiwroko fu wan kamoru* (Het gepredik van een lummel). 1982
- *Fresko, leri mi den tra odo* (Durf mij de andere spreekwoorden te leren). 1984
- *Efu na Kodyo Efu na Amba Efu na Romeo Efu na Julia Amir... nanga...* (Of het nou Kodyo is Of Amba Of Romeo Of Julia Liefde... en...). 1985
- *A no tru san mi e si drape? A no tru?* (Is het niet waar wat ik daar zie? Is het niet waar?). 1986
- *Poemas contra la agonía* (Gedichten tegen de angst/doodsstrijd). Paramaribo, Instituto Venezolano para la Cultura y la Cooperación, 1988
- *La rueda hacia el día* (Het wiel tegen de dag). 1989
- *Een andere weg*. 1991
- *Ik zal zingen om de zon te laten opkomen*. Bloemlezing. Amsterdam, In de Knipscheer, 1991
- *Las chispas que tantean*. 1994
- *En nu voorgoed voor vriendschap*. Paramaribo, Buitenweg, 1996
- *In de straten en in de bladeren*. Gedichten. Paramaribo, 2000
- *Waar wordt de lucht gemolken?* Paramaribo, VACO, 2003
- *Este país dice: ¡Adelante!* (Dit land zegt: Vooruit!). 2012
- *Torent een man hoog met zijn poëzie*. Bloemlezing. Haarlem, In de Knipscheer, 2012
- *Glimpses of hope* (Flintertjes hoop). 2018
- *Alsof men alles loslaat*. Bloemlezing. Haarlem, In de Knipscheer, 2018

Cover: *Alsof men alles loslaat*

Bronnen

- Berghout, N. (2019 – 2020). *Erkenning van een Surinaamse dichter binnen het literatuuronderwijs; Michaël Slory aan de vergetelheid onttrokken*. Scriptie bij de bacheloropleiding Nederlands van het IOL, Paramaribo
- Pos, H. (1973). *Kennismaking met de Antilliaanse en de Surinaamse poëzie*. Sticusa
- Shrinivasi. (1979). *Wortoe d'e tan abra; bloemlezing uit de Surinaamse poëzie vanaf 1957*. Paramaribo, Bureau Volkslectuur
- <https://www.ad.nl/amsterdam/surinames-grootste-dichter-michael-slory-overleden~ac45ea56/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F>
- <https://www.dbsuriname.com/2019/01/03/michael-slory-als-je-eerlijk-bent-kan-je-je-graf-graven/>
<https://www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=slor001>
- https://www.dbnl.org/tekst/kemp009gesc04_01/kemp009gesc04_01_0019.php
- https://www.dbnl.org/tekst/slora001ikza01_01/index.php
- https://www.dbnl.org/tekst/kemp009mich01_01/kemp009mich01_01_0001.php
- <https://www.groene.nl/artikel/michael-slory-4-augustus-1935-19-december-2018>
- Haakmat, Andre. 'Michaël Slory, groots en mysterieus':
<https://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/50478>
- <http://www.indeknipscheer.com/tag/alsof-men-alles-loslaat/>
- <http://www.indeknipscheer.com/menigte-gedicht-van-michael-slory/>
- <https://meandermagazine.nl/2018/05/alles-wordt-poezie/>
- <https://www.parbode.com/michael-slory-en-bea-vianen-trieste-erfgenamen-van-het-nederlandse-kolonialisme-parbode-sneak-peek/>
- Slory, een verhaal apart: <https://www.youtube.com/watch?v=HbduL3eAV3Y>
- <https://www.surinameview.com/sranan/literatuur/s-z/michael-slory/>
- <https://werkgroepcaraibischeletteren.nl/michael-slory-ik-heb-alle-moed-verloren/>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Micha%C3%ABL_Slory

Taal, slavernij en emancipatie: wat hebben die met elkaar te maken?

Deel 1

In deel 1 leer je:

- wat taalemancipatie is;
- waarom het Sranan wel/niet een geëmancipeerde taal is;
- waarom poëzie voordragen en publiceren in het Sranan een vorm van taalemancipatie is;
- op welke wijze een taal als het Sranan gewaardeerd zou kunnen worden.

In Suriname bestaan er meerdere talen naast elkaar. Sranan betekent letterlijk Surinaams, het is de taal die door vrijwel iedereen in Suriname in zekere mate begrepen en gesproken wordt, maar het Nederlands is de enige officiële taal. Dus niet alle talen hebben dezelfde positie in de Surinaamse samenleving.

Bekijk om de Surinaamse taalsituatie te begrijpen het volgende interview:

<https://www.youtube.com/watch?v=CMectLGon50>.

Taalemancipatie in Suriname

Michaël Slory is een dichter uit de generatie schrijvers van de Surinaamse taalemancipatie.

Taalemancipatie betekent: het vrijmaken van een taal uit haar onderdrukte positie. Net zoals je vrouwenemancipatie hebt, heb je dus ook taalemancipatie.

Maar wanneer is een taal onderdrukt, wat bedoelt men daarmee? Een taal wordt onderdrukt wanneer mensen op die taal neerkijken. Ze zeggen dingen als: het is geen taal of die taal is alleen goed om op straat te praten. In zo'n geval wordt die taal niet gebruikt voor officiële zaken zoals onderwijs, bestuur en wetenschap. Ook het Sranan, waarin Slory veel gedichten schreef, werd en wordt vaak nog op deze manier bekeken. Voor het Sranan heeft dit negatieve imago te maken met de slavernijgeschiedenis. Het Sranan is in de slaventijd ontwikkeld door vermenging van West-Afrikaanse talen met woorden uit het Engels, Portugees, inheemse talen en later ook het Nederlands. Tot slaafgemaakten die West-Afrikaanse talen spraken, moesten zich plotseling redden in Europese talen om te communiceren. Ze kregen natuurlijk geen les, en daardoor leerden ze die Europese talen niet echt spreken. Omdat het om een gemengde taal gaat, denkt men vaak: het is maar een rommelige mengelmoes, een gebroken taaltje. Daarom kreeg het Sranan eerst de namen takitaki (gebrabbel) en Neger-Engels.

Het Sranan werd als taal dus onderdrukt, omdat de Europese kolonisten op deze taal neerkeken. Ze vonden dat het Sranan geen plek kon krijgen in het onderwijs en bestuur van Suriname. Daarom werd in 1876 het Nederlands de enige en verplichte onderwijstaal. Surinaamse schrijvers die vonden dat het Sranan een betere waardering verdiende, pleitten vanaf medio twintigste eeuw om deze taal de waardering te geven die zij verdient. Ze begonnen gedichten en verhalen in het Sranan te schrijven om het Sranan te emanciperen. Dat begon bij de publicaties van 'Papa' Koenders, die in het Sranan waren geschreven.

In de jaren 50 ontstond er een beweging rond het Sranan die zich inzette voor het waarderen van de Afro-Surinaamse cultuur en taal. Deze beweging heette Wie Eegie Sanie. Die naam betekent: onze eigen dingen. De oprichters van Wie Eegie Sanie waren onder anderen Eddy Bruma, Hein Eersel, Robin Ravales en Jules Sedney. Zij studeerden eerst in Nederland, waar zij Wie Eegie Sanie oprichtten. Later werden zij belangrijke politici in Suriname.

Optioneel: bekijk voor het beantwoorden van de volgende vragen de documentaire over Wie Eegie Sanie: <https://www.youtube.com/watch?v=uXMXVMxg8cA> (58:07)

1. Wat is precies taalemancipatie?
2. Welke benaming is een vorm van taalemancipatie: takitaki, Neger-Engels of Sranan?
3. Waarom is het publiceren en voordragen van gedichten in het Sranan door Michaël Slory een vorm van taalemancipatie?
4. Waarom zou het Sranan als taal beter gewaardeerd moeten worden? En zou dit ook voor andere Surinaamse talen moeten gelden?

Deel 2

In deel 2 leer je:

- wat het verband is tussen de slavernij en de positie van het Sranan;
- wat het verband is tussen de strijd van Anton de Kom en het gedicht *Anton de Kom* van Michaël Slory.

Ga naar www.canonvannederland.nl. Klik in de tijdlijn van de geschiedenis canon van Nederland op 'Slavernij' en beantwoord de volgende vraag:

5. Welk verband is er tussen slavernij en het neerkijken op het Sranan, een taal die grotendeels door slaafgemaakten en hun nakomelingen is ontwikkeld?

Ga naar www.canonvannederland.nl. Klik in de tijdlijn van de geschiedenis canon van Nederland op 'Anton de Kom' en beantwoord de volgende vraag:

6. Welk verband zie je tussen de strijd van Anton de Kom en de strijd voor taalemancipatie?

Lees het onderstaande gedicht van Michaël Slory:

ANTON DE KOM

*U die met geweld verscheept werd
om ver weg in een vreemd land
te gaan sterven
tijdens de Wereldoorlog die een ieder schokte.*

*Toch klinken uw woorden door
met de diepe krassen van de herinnering,
met de klemmende bezweringen
om niet onder het juk gebukt te blijven.*

*Uw beenderen
die zich tot nu toe niet overgeven,
en ons de onverschrokken boodschap brengen
zoals de mahonieboomen
daar waar ze arbeiders neerschoten.
Dezelfde mahonieboomen
staan er nog altijd om te getuigen.
Sommige van ze zogen het bloed op
dat tot op heden nog schreeuwt.*

*Anton de Kom, u was getuige daarvan,
u hoorde de geweschoten
op de menigte arme arbeiders.*

*Het is de wijze zoals u en Louis Doedel
streden om het arme volk de ogen te openen.*

*Dezelve en de jonge behoeftige zieltjes
zijn niet vergeefs gestorven, zuchtten niet vergeefs
in het rulle van de aarde.*

Uit: *Alsof men alles loslaat* (In de Knipscheer)

Beantwoord de volgende vragen:

7. Lees de eerste vier strofen van het gedicht *Anton de Kom* van Michaël Slory. Naar welk land werd Anton de Kom verscheept en waarom?
8. Waarnaar verwijst 'zoals de mahoniebomen daar waar ze arbeiders neerschoten'? Waar was Anton de Kom volgens Slory getuige van?
9. Extra vraag: Kun je erachter komen waarom Slory een verband legt tussen Anton de Kom en Louis Doedel?